

Til
BBU - Seksjon klima, miljø og samfunn
(Arbeidssted)

Fra
Bymiljøetaten

Fagnotat

Vår referanse: 2024/05344-6
Saksbehandler: Caroline Ertsås Christie
Dato: 5. februar 2024

Oversendelse av høringsutkast forvaltningsplan for grågås, og lokal forskrift for utvidet jakttid på grågås i Bergen kommune

Hva saken gjelder:

Bymiljøetaten viser til vedtak av 1. februar 2024, sak 1019/24, bestilling fra byrådet om å utarbeide en forvaltningsplan for grågås i kommunen, samt forslag til tekst for en lokal forskrift for utvidet jakttid på grågås.

Som en oppfølging har Bymiljøetaten i samarbeid med berørte grunneiere og landbruksenheten internt i kommunen utarbeidet en forvaltningsplan for grågås, samt forslag til tekst for lokal forskrift om utvidet jakttid på grågås. Både forvaltningsplan og lokal forskrift skal behandles og godkjennes av Statsforvalteren i Vestland jf. *Forskrift om jakt- og fangsttider samt sankning av egg og dun for jaktseasonene fra og med 1. april 2022 til og med 31. mars 2028 § 3.*

Fagetatens vurdering:

Bymiljøetaten ser at en stadig økende utfordring med avlingstap knyttet til gås som beiter på innmark skaper store utfordringer for enkelte bønder. En kommunal forvaltningsplan åpner for muligheten for fastsetting av lokal forskrift om utvidet jakttid, og samlet vil dette sette rammene for, og legge til rette for en målrettet forvaltning med en reell bestandsregulering.

Formålet med forvaltningsplanen er en mer helhetlig og samkjørt forvaltning av grågås. Gjennom økt kunnskap, avsetting av friområder for gås, rolle- og ansvarsavklaring i forvaltningen, og bedre organisert jakt skal planen bidra til en bestandsregulering mot et mer bærekraftig bestandsnivå som både ivaretar hensyn til gåsen som stedegen art, og aktiv landbruksdrift uten uforholdsmessige høye avlingstap.

Planens foreslåtte pilotprosjekt og kostnader knyttet til dette er tatt høyde for innenfor etatens eksisterende driftsmidler, og vil ikke medføre behov for nye bevilgninger. Planen medfører således ikke økonomiske konsekvenser.

Det vises for øvrig til saksutredning og vedlagt forvaltningsplan som inkluderer forslag til forskrift for nærmere detaljer.

Som redegjort for i saksutredningen har en rekke relevante aktører medvirket i arbeidet med planen. Før politisk behandling skal berørte aktører gis anledning til å uttale seg i henhold til forvaltningsloven. Relevante høringsparter vil i tillegg til allerede involverte aktører være andre kommuner i fylket, fylkeskommunen, Statsforvalteren i Vestland, samt et utvalg foreninger og interesseorganisasjoner.

Fagetatens anbefaling:

Bymiljøetaten anbefaler at *Forvaltningsplan for grågås i Bergen kommune*, samt forslag til lokal forskrift om utvidet jakttid på grågås, sendes på høring til relevante aktører og gjøres til gjenstand for offentlig ettersyn, jf. forvaltningsloven.

Med hilsen
Bymiljøetaten

Lise Reinertsen
etatsdirektør

Kristin Madsen Klokkeide
fungerende avdelingsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

Høringsutkast forvaltningsplan for grågås i Bergen kommune

Forslag til lovtekst – Forskrift om utvidet jakttid for grågås i Bergen kommune

Saksutredning:

Bakgrunn

Gjess som beiter på innmark er en stor utfordring i landbruket. Grågåsen er en planteeter som foretrekker planter med kvaliteter som i stor grad sammenfaller med egenskaper som karakteriserer landbruksprodukter. Der gjessene kan velge mellom naturlige beiteområder og areal der det dyrkes landbruksprodukter, velger de som oftest sistnevnte. Det er karakteristisk at skadeomfanget varierer både mellom vekstsesonger og mellom områder, men det er typisk at enkelte gårdbrukere får en uforholdsmessig stor del av ulempene.

Utfordringene i Bergen er en følge av at gjessene de siste 10 årene både har økt i antall, og at perioden de oppholder seg i kommunen (trekkfugl) er utvidet. Beiteskader forårsaket av gjess har påført gårdsbruk i utvalgte områder betydelige kostnader. Hekkestart og fjærskifte påvirker skadeomfang gjennom varierende sammenfall med vekstsesong i landbruket, klimaforhold og vårens ankomst. Videre kan fjærfellingstidspunkt, spesielt hos foreldrefugl, variere fra år til år avhengig av ungenes utviklingsstadium. Dette kan være avgjørende for når høsttrekket sydover starter. Følgelig kan dette påvirke oppholdstid på innmark inn i jaktstarten og ha betydning for beskatningsmulighet med ordinær jaktstart 10. august. Tidligtrekk kan medføre at jaktuttak innenfor ordinær jakttid i realiteten ikke er mulig.

Gås-landbruk konflikten, samt konsekvensen for andre berørte, som badegjester og flysikkerhet er økende. Det er et ønske både fra lokale landbruksinteresser og lokal offentlig forvaltning å få på plass en målrettet og omforent forvaltning av gjess i kommunen.

Forvaltningsplan og mål

Forvaltningsplanen gir en gjennomgang av generell biologi, bestandsstatus for grågås i Bergen kommune, samt hvilke skader og utfordringer vi står ovenfor i Bergen. Den beskriver hvordan de nevnte problemene skal løses i kommunen gjennom forebyggende og avbøtende tiltak, samt bedre grunneierorganisert jakt. Tiltakene som skal gjennomføres er eggsanking og organisering av jakt, informasjonstiltak, fysiske hindringer med gjerder, skremmetiltak, gjennomføring av et pilotprosjekt med støtteordning for etablering av friområder for gåsen, samt økt kunnskap om lokal bestand gjennom overvåking og kartlegging.

Planen skal åpne for muligheten for å søke Statsforvalteren om fastsetting av lokal forskrift for utvidet jakttid på grågås. Bergen kommune vil som en oppfølging av planen søke Statsforvalteren om utvidet jakttid, med mål om at dette kan fastsettes for jakten i 2024.

Overordnet mål:

Forvalte den naturlig stedeagne arten grågås på en økologisk bærekraftig måte, med hensyn til grågås som en etablert lokal hekkende art, som samtidig ivaretar landbruksøkonomiske-, friluft- og rekreasjonsinteresser.

Hovedmål:

1. Sørge for en bestandsregulering av lokalt hekkende grågås til et nivå som er forenelig med den lokale landbruksnæringen gjennom aktiv og hensiktsmessig organisert jakt.
2. Øke kunnskapsgrunnlaget om lokal grågåsbestand for videre bærekraftig forvaltning. Dette inkluderer gjennomføring av et pilotprosjekt med etablering av friområder og økonomisk støtteordning. Pilotprosjektet skal gi kunnskap og erfaring med en slik friområdeløsning for kommunens lokale forhold.
3. Fremme grågås som viltressurs; både som jaktobjekt og som verdifull matressurs.

Sentrale element i planen er definering og utprøving av skremme/jage- og friområder for gås gjennom et pilotprosjekt med støtteordning, mer effektiv jakt gjennom grunneierorganisering, samt bestandsovervåkning gjennom lokale tellinger.

Det skal opprettes friområder som kombinert med jage-, gjerde- og skremmetiltak samt jakt, skal bidra til en endret områdebruk og på sikt en redusert lokal bestandsstørrelse der gjessene i større grad oppholder seg på tilrettelagte friområder og følgelig medfører mindre beitebelastning på innmark i aktiv drift. Avsetting av friområder forutsetter samarbeid og grunneiere som er villig til å stille friområder til rådighet. Innføring av friområder er en sentral del av forvaltningsplanens pilotprosjekt.

Det høyest prioriterte tiltaket i kommunen vil være å få i stand en bedre organisert jakt, slik at uttaket øker. Flere grunneiere må samarbeide om dette, og jegerne bør kurses i gåsejakt og følge et koordinert jaktopplegg i henhold til en plan som grunneierne er enige om.

Fastsetting av forskrift for utvidet jakttid vil kunne være et effektivt tiltak, spesielt for bønder i de sterkest belastede områdene der mer akutte tiltak på sensommeren er nødvendig. Dyrevelferd og påvirkning på tidspunkt for høsttrekk er viktige element å inkludere i vurderingen av tidlig jaktstart. Tidligjakt må derfor koordineres og reguleres etter særegne vilkår i forskrift som forhindrer at tidlig jakt medvirker til å «presse» gjessene til ytterligere fremskyndet høsttrekk. I forslaget til forskrift som følger forvaltningsplanen, er hensynet til dyrevelferd vurdert.

De årlige gåsetellingene på innmark må opprettholdes for å registrere omfang og eventuell endring i beitebelastning over tid.

Med bakgrunn i den lokale situasjonen med grågås, telle-, sanke- og fellingsdata, samt lokale utfordringer, behov og erfaringer med utprøvde avbøtende tiltak, vil følgende tema bli prioritert i forvaltningen av grågås i planperioden:

- Øke grunneiersamarbeidet for etablering av "gåsevald" og mer effektiv jakt med økt jaktutbytte.
 - Jakten bør organiseres i jaktfelt og grunneiere i jaktfeltene går sammen om koordinering av skremmetiltak og jakt, deriblant gjennom å etablere jaktfrie soner, og dager uten jakt.
- Øke dialogen mellom grunneiere i de berørte områdene for mer erfaringsutveksling og kommunikasjon rundt driftsplaner som vil kunne ha innvirkning på gjessenes områdebruk kommende sesonger.
- Søke Statsforvalteren om godkjenning av lokal forskrift om utvidet jakttid på grågås, jf. *forskrift om jakt- og fangsttider* § 3.
- Fortsette arbeidet med å vurdere behovet og eventuelt etablere friområder for gjess innenfor de totalt seks områdene som er identifisert som berørt av gås i kommunen.
- Fortsette kartlegging av hekkelokaliteter i kommunen, og øke oppmerksomheten på sanking av egg, både som matressurs og som et bestandsregulerende tiltak. Vurdere behov for utvidet tid for eggsanking.
- Fortsette med årlige gåsetellinger for å øke kunnskapen om grågås i kommunen, samt for å kunne tallfeste eventuelle bestandsendringer og evaluere effekten av tiltak som gjennomføres.

Medvirkning

Planen er utarbeidet i samarbeid med berørte bønder i Bergen nord. Det har vært arrangert fysiske oppstarts- og oppfølgingsmøter, befaringer ved de berørte eiendommene og løpende dialog rundt status og resultat for tellingene gjennomført i perioden 2020 – 2023. Underveis i arbeidet har også bønder i Bergen sørvest blitt koblet på fortløpende, og blitt invitert inn i det årlige tellerarbeidet for kartlegging av beiteskadeproblematikken.

Ved oppstart av arbeidet har Bymiljøetaten vært i kontakt med Osterøy kommune, Bergen og Omland Friluftsråd (BOF), Avinor avd. Flesland, Bondelaget lokalt, samt lokale jegerforeninger for innspill og avklaring rundt behov rundt involvering. Underveis i arbeidet med planen har Bymiljøetaten også hatt intern dialog med Etat for landbruk/seksjon for næring og landbruk, blant annet gjennom statusmøter og felles befaring, samt hatt kontakt med smittevernoverlegen for avklaringer vedrørende temaet smitterisiko.

Relevante høringsparter vil, i tillegg til allerede involverte aktører, være andre kommuner i fylket, fylkeskommunen, Statsforvalteren i Vestland, samt et utvalg foreninger og interesseorganisasjoner temaet er relevant for.

Vurdering

Bymiljøetaten ser en stadig økende utfordring med avlingstap knyttet til gås som beiter på innmark, og som ved det skaper store utfordringer for enkelte bønder. Forvaltningsplanen legger opp til en helhetlig forvaltning som gjennom lokalt tilpassede tiltak skal ivareta både en stedegen art og landbruksinteresser. Forvaltningsplanen åpner for muligheten for fastsetting av lokal forskrift om utvidet jakttid, og samlet vil dette sette rammene for, og legge til rette for en målrettet forvaltning med en reell bestandsregulering.

Relevant lov- og regelverk

[Forskrift om jakt- og fangsttider samt sankning av egg og dun for jaktseongene fra og med 1. april 2022 til og med 31. mars 2028](#)

Vedlegg

Forvaltningsplan for grågås i Bergen kommune

Forslag til lovtekst – Forskrift om utvidet jakttid for grågås i Bergen kommune